ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)
z 1. júla 2004*

Vo veci C-295/02,

ktorej predmetom bol návrh Niedersächsiches Oberverwaltungsgericht (Nemecko) predložený Súdnemu dvoru v súlade s článkom 234 ES, ktorým navrhuje, vo vzťahu ku konaniu pred vnútroštátnym súdom medzi

Gisela Gerken

a

Amt für Agrarstruktur Verden,

aby rozhodol o prejudiciálnej otázke týkajúcej sa výkladu článku 10 ods. 2 písm. a) nariadenia Komisie (EHS) č. 3887/92 z 23. decembra 1992 stanovujúceho podmienky uplatnenia integrovaného systému spravovania a kontroly určitých schém poskytovania pomoci v spoločenstve (Ú. v. ES L 391, s. 36), článkov 44, 53 a 54 nariadenia Komisie (ES) č. 2419/2001 z 11. decembra 2001 stanovujúceho podrobné pravidlá uplatňovania integrovaného správneho a kontrolného systému pre určité programy pomoci spoločenstva, zriadeného nariadením Rady (EHS) č. 3508/92 (Ú. v. ES L 327, s. 11), a článku 2 ods. 2 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, s. 1),

* Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia J.-P. Puissochet, R. Schintgen, F. Macken (spravodajkyňa) a N. Colneric,

generálny advokát: P. Léger,
tajomník: M.-F. Contet, hlavná referentka,

so zreteľom na písomné pripomienky, ktoré predložili:

— G. Gerken, v zastúpení: R. Mawick, Rechtsanwalt,

— Amt für Agrarstruktur Verden, v zastúpení: H. v. d. Goltz, splnomocnený zástupca,

— nemecká vláda, v zastúpení W.-D. Plessing a M. Lumma, splnomonení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení M. Niejahr, splnomocnený zástupca,

so zreteľom na správu pre pojednávanie,

po vypočutí ústnych pripomienok, ktoré predniesli na pojednávaní 11. decembra 2003 Amt für Agrarstruktur Verden, v zastúpení: J. Haselhoff, splnomocnený zástupca, nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma, a Komisia, v zastúpení: M. Niejahr,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 11. decembra 2003,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Uznesením z 1. augusta 2002 doručeným Súdnemu dvoru 19. augusta 2002 Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht položil v zmysle článku 234 ES prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu článku 10 ods. 2 písm. a) nariadenia Komisie (EHS) č. 3887/92 z 23. decembra 1992 stanovujúceho pravidlá uplatňovania integrovaného systému správy a kontroly pre určité schémy pomoci v Spoločenstve (Ú. v. ES L 391, s. 36), článkov 44, 53 a 54 nariadenia Komisie (ES) č. 2419/2001 z 11. decembra 2001 stanovujúceho podrobné pravidlá uplatňovania integrovaného správneho a kontrolného systému pre určité programy pomoci Spoločenstva, zriadeného nariadením Rady (EHS) č. 3508/92 (Ú. v. ES L 327, s. 11), a článku 2 ods. 2 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, s. 1).

2 Táto otázka vyplynula zo sporu medzi Giselou Gerken, samostatne hospodáriacou roľníčkou, a Amt für Agrarstruktur Verden (Poľnohospodársky úrad vo Verden, ďalej len „Amt"), týkajúceho sa sankcie udelenej v zmysle článku 10 ods. 2 nariadenia č. 3887/92 vyššie uvedenej roľníčke.

Právna úprava

Režim pomoci vzťahujúci sa na hovädzí dobytok

Nariadenie (EHS) č. 805/68

3 Článok 4b nariadenia Rady (EHS) č. 805/68 z 27. júna 1968 upravujúceho organizáciu trhu v sektore hovädzieho mäsa (Ú. v. ES L 148, s. 24), v znení vyplývajúcom z nariadenia Rady (EHS) č. 2066/92 z 30. júna 1992, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie č. 805/68 a zrušuje nariadenie (EHS) č. 468/87 upravujúce všeobecné pravidlá režimu osobitného príspevku pre výrobcov hovädzieho mäsa, ako aj nariadenie (EHS) č. 1357/80 stanovujúce režim príspevkov na chov dojníc (Ú. v. ES L 215, s. 49, ďalej len „nariadenie č. 805/68"), uvádza:

„1. Chovateľovi, ktorý chová býkov, možno poskytnúť na základe jeho vlastnej žiadosti zvláštny príspevok. Tento príspevok sa poskytuje v rozpätí regionálnych limitov maximálne na 90 zvierat pre každú vekovú skupinu uvedenú v odseku 2 ročne na jednu prevádzku.

2. Príspevok sa poskytuje maximálne dvakrát počas života býka,

— prvýkrát, keď dosiahne vek 10 mesiacov,

— druhýkrát, keď dosiahne vek 22 mesiacov.

[...]" [neoficiálny preklad]

Pravidlá uplatňovania schémy pomoci

Nariadenie č. 3508/92

4 V súlade s článkom 1 ods. 1 písm. b) prvá zarážka nariadenia Rady (EHS) č. 3508/92 z 27. novembra 1992 stanovujúceho pravidlá uplatňovania integrovaného systému správy a kontroly (ďalej len „ISSK") pre určité schémy pomoci v spoločenstve (Ú. v. ES L 355, s. 1), každý členský štát vytvorí ISSK, ktorý sa vzťahuje v rámci sektora živočíšnej výroby na schému príspevkov v prospech chovateľov hovädzieho dobytka, stanovených článkami 4a až 4h nariadenia č. 805/68.

Nariadenie č. 3887/92

5 Nariadenie č. 3887/92 stanovuje v zmysle svojho článku 1 pravidlá uplatňovania vzťahujúce sa na ISSK zavedený nariadením č. 3508/92.

6 Článok 10 ods. 2 nariadenia č. 3887/92 znie takto:

„Ak sa zistí, že počet zvierat uvedených v žiadosti o poskytnutie príspevku prevyšuje počet zvierat zistený pri kontrole, výška príspevku sa vypočíta na základe zisteného počtu zvierat. S výnimkou prípadu vyššej moci a po uplatnení odseku 5 sa však jednotková suma pomoci znižuje:

a) ak sa podala žiadosť týkajúca sa najviac dvadsiatich zvierat:

— o percento zodpovedajúce zistenému rozdielu, pokiaľ je tento rozdiel menší alebo sa rovná dvom kusom dobytka,

— o dvojnásobok percenta zodpovedajúceho zistenému rozdielu, pokiaľ je tento rozdiel väčší ako dva a menší ako štyri kusy dobytka.

Ak je rozdiel väčší ako štyri kusy dobytka, príspevok sa neposkytne;

[...]

Percentá uvedené v bode a) sa počítajú na základe požadovaného počtu [...].

Ak však ide o oznámenie úmyselne nepravdivé alebo nepravdivé z dôvodu hrubej nedbanlivosti:

— príslušnému chovateľovi bude odoprený nárok na poskytnutie príspevku na daný kalendárny rok

a

— ak ide o úmyselne nepravdivé oznámenie, bude mu odoprený nárok na poskytnutie rovnakého príspevku v nasledujúcom kalendárnom roku.

Pokiaľ chovateľ nemohol z dôvodu vyššej moci dodržať svoj záväzok obmedzenia chovu, má nárok na poskytnutie príspevku na počet zvierat, ktorý bol reálne predpokladaný v okamihu, keď došlo k vyššej moci.

V žiadnom prípade nie je možné poskytnúť príspevok na počet zvierat prevyšujúci počet zvierat uvedený v žiadosti o poskytnutie pomoci.

[...]" [neoficiálny preklad]

Nariadenie č. 2419/2001

7 Nariadenie č. 3887/92 bolo zrušené článkom 53 ods. 1 prvá veta nariadenia č. 2419/2001.

8 Článok 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001 stanovuje, že obmedzenia a výnimky uvedené v časti IV tohto nariadenia s názvom „Základ pre výpočet pomocí, obmedzenia a výnimky" sa neuplatnia, ak chovateľ predložil správne skutkové údaje a môže akýmkoľvek spôsobom preukázať, že neporušil príslušné predpisy.

9 V súlade s článkom 53 ods. 1 druhá veta tohto nariadenia sa nariadenie č. 3887/92 naďalej vzťahuje na žiadosti o pomoc na podporu predaja alebo na rozhodné obdobia pre príspevky začínajúce pred 1. januárom 2002.

10 Článok 54 nariadenia č. 2419/2001 uvádza:

„1. Toto nariadenie nadobúda účinnosť nasledujúci deň po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev.*

2. Vzťahuje sa na žiadosti o pomoci podané v rámci podpory predaja alebo v rámci rozhodného obdobia pre príspevky začínajúce 1. januárom 2002.

[...]"[neoficiálny preklad]

Uplatnenie administratívnych sankcií uvedených v aktoch Spoločenstva v čase

Nariadenie č. 2988/95

11 Článok 1 nariadenia č. 2988/95 uvádza:

„1. Na účely ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev sa prijímajú všeobecné pravidlá týkajúce sa jednotných kontrol a administratívnych opatrení a sankcií postihujúcich nezrovnalosti vo vzťahu k právu spoločenstva.

2. Nezrovnalosťou sa rozumie akékoľvek porušenie ustanovenia práva spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia podnikateľského subjektu, v dôsledku ktorého je alebo by mohol byť poškodený súhrnný rozpočet spoločenstiev alebo rozpočty, ktorých správu vykonávajú spoločenstvá, a to buď znížením, alebo stratou príjmov z vlastných zdrojov vyberaných priamo v prospech spoločenstiev alebo formou neoprávneného výdavku." *[neoficiálny preklad]*

12 Článok 2 ods. 2 tohto nariadenia znie takto:

„Administratívna sankcia sa môže uložiť iba vtedy, pokiaľ ju stanovuje akt Spoločenstva prijatý pred porušením, ktoré sa má sankcionovať. V prípade neskoršej zmeny ustanovenia týkajúceho sa administratívnych sankcií obsiahnutých v predpisoch spoločenstva sa na daný prípad retroaktívne uplatnia ustanovenia, ktoré sú miernejšie." *[neoficiálny preklad]*

Konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

13 Dňa 21. decembra 1995 pani Gerken požiadala o poskytnutie zvláštneho príspevku na chov dvanástich býkov prvej a druhej vekovej skupiny v zmysle článku 4b nariadenia č. 805/68.

14 Rozhodnutím z 21. júna 1996 Amt zamietol túto žiadosť, pokiaľ ide o sedem z dvanástich býkov z dôvodu, že pani Gerken nepreukázala, že zvieratá spĺňajú podmienku veku určenú právom Spoločenstva. Príspevok jej bol v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 3887/92 zamietnutý rovnako, aj pokiaľ ide o zvyšných päť býkov.

15 Po tom, čo nebolo vyhovené jej sťažnosti podanej na Bezirksregierung Lüneburg (regionálny úrad Lüneburg) (Nemecko), podala pani Gerken 23. júla 1998 žalobu na Verwaltungsgericht Stade (správny súd). V konaní pred týmto súdom úspešne preukázala splnenie podmienky veku pri troch zo siedmich býkov. Amt teda vyhlásil, že je pripravený pani Gerken poukázať na týchto troch býkov, ako aj na ďalších piatich, ktorých vek už bol stanovený, príspevky znížené pomerne v zmysle článku 10 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 3887/92.

16 Rozsudkom zo 17. februára 2000 Verwaltungsgericht rozhodol, že Amt platne zamietol žiadosť pani Gerken o poskytnutie príspevku na štyroch býkov, ktorých vek nebol stanovený. Vzhľadom na to uviedol, že nebolo podstatné vedieť, či Amt zmenil svoju správnu prax týkajúcu sa spôsobu dokazovania splnenia podmienky veku hovädzieho dobytka.

17 Verwaltungsgericht však uvážil, že pani Gerken mala, čo sa týka ostatných ôsmich býkov, nárok na poskytnutie príspevku v plnej a nie v zníženej výške podľa článku 10 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 3887/92. Zdôraznil pri tom, že sankcie uvedené v tomto ustanovení sa nevzťahujú na daný prípad, pretože pani Gerken neurobila nepravdivé alebo chybné vyhlásenie.

18 Amt podal na Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht odvolanie proti tejto poslednej časti rozsudku prvostupňového súdu.

19 Odvolací súd predovšetkým vyhlásil, že pani Gerken nepreukázala splnenie podmienky veku pri štyroch z dvanástich býkov uvedených v jej žiadosti o pomoc, a že v zmysle článku 10 ods. 2 písm. a) druhá odrážka nariadenia č. 3887/92 sa výška pomoci zníži o dvojnásobok percenta zodpovedajúceho rozdielu, pokiaľ sa tento rozdiel rovná štyrom kusom dobytka. Odvolajúc sa na rozsudok zo 16. mája 2002, Schilling a Nehring (C-63/00, Zb. s. I-4483), podľa ktorého sa sankcie uvedené v tomto ustanovení použijú aj vtedy, keď rozdiel počtu oznámených a zistených zvierat nie je dôsledkom nepravdivého vyhlásenia žiadateľa, sa vnútroštátny súd domnieva, že uvedené sankcie mali byť voči pani Gerken uplatnené.

20 Vnútroštátny súd však poukazuje na to, že na podporu svojej žiadosti o pomoc pani Gerken predložila potvrdenie od veterinára pre Landkreis Verden (dištrikt Verden) preukazujúce, že hovädzí dobytok nemá leukémiu. Podľa vnútroštátneho súdu až do začiatku roku 1996 Amt uznával takéto potvrdenia ako dôkaz splnenia podmienky veku hovädzieho dobytka, túto svoju správnu prax po prvýkrát zmenil po podaní žiadosti pani Gerken, a to na základe dvoch ministerských vyhlášok prijatých v marci a v júni 1996. Vnútroštátny súd sa teda domnieva, že pani Gerken predložila „skutkovo správne údaje" v zmysle článku 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001, a že sa nedopustila porušenia predpisov v zmysle tohto ustanovenia, aspoň pokiaľ ide o výčitku, že nepreukázala splnenie podmienky veku pri štyroch býkoch.

21 Za daných podmienok sa vnútroštátny súd pýta, či má uplatniť sankcie uvedené v článku 10 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 3887/92. Uvádza, že toto nariadenie bolo zrušené článkom 53 ods. 1 prvá veta nariadenia č. 2419/2001, ktoré ale v súlade so svojím článkom 54 nadobudlo účinnosť až 13. decembra 2001. Ďalej zdôrazňuje, že v zmysle článku 53 ods. 1 druhá veta nariadenia č. 2419/2001 sa nariadenie č. 3887/92 naďalej vzťahuje na žiadosti o pomoc týkajúce sa podpory predaja alebo rozhodných období na príspevky končiacich sa pred 1. januárom 2002. Vnútroštátny súd z toho vyvodzuje, že bolo opodstatnené uplatniť voči pani Gerken sankciu uvedenú v článku 10 ods. 2 posledného uvádzaného nariadenia.

22 Vnútroštátny súd však pripomína, že podľa článku 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 v prípade neskoršej zmeny ustanovení týkajúcich sa administratívnych sankcií obsiahnutých v predpisoch Spoločenstva sa retroaktívne uplatnia ustanovenia, ktoré sú menej prísne.

23 Keďže Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht dospel k názoru, že riešenie sporu závisí od výkladu ustanovení nariadení č. 3887/92, č. 2988/95 a č. 2419/2001, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Má byť výška pomoci znížená v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. a) druhá zarážka nariadenia č. 3887/92 tiež vtedy, ak nie je možné poskytnúť chovateľovi osobitný príspevok na býkov z právnych dôvodov, pokiaľ tento chovateľ predložil skutkovo správne údaje v zmysle článku 44 ods. 1 nariadenia (ES) č. 2419/2001 alebo môže akýmkoľvek iným spôsobom preukázať, že neporušil predpisy?“

O prejudiciálnej otázke

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

24 Niedersächsisches Ministerium für Ernährung (Ministerstvo pre výživu Dolného Saska, ďalej len „ministerstvo"), príslušné pre žalovaného v konaní o veci samej, a Amt tvrdia, že miernejšie sankcie uvedené v nariadení č. 2419/2001 sa nevzťahujú na daný prípad.

25 Podľa nich článok 53 ods. 1 a článok 54 ods. 2 nariadenia č. 2419/2001 jasne uvádzajú, že nariadenie č. 3887/92 bolo zrušené momentom nadobudnutia účinnosti nového nariadenia, a že toto sa vzťahuje iba na žiadosti o pomoci týkajúce sa podpory predaja a na rozhodné obdobia príspevkov začínajúce od 1. januára 2002. Nebolo by preto dôvodné uplatniť nariadenie č. 2419/2001 na žiadosti o príspevky týkajúce sa predchádzajúcich rokov.

26 Takisto nie je možné uplatniť ani článok 2 ods 2 nariadenia č. 2988/1995. Toto ustanovenie sa odvoláva na sankcie ukladané v rámci zmeny práva Spoločenstva, pričom nariadenie č. 2419/2001 zrušilo nariadenie č. 3887/92.

27 Podľa ministerstva pani Gerken nemôže vo vzťahu k sebe vyvodiť z článku 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001 žiadnu ochranu podľa zásady legitímnej dôvery. Orgán poverený poskytovaním príspevkov je podľa ministerstva oprávnený požadovať preukázanie splnenia podmienok na poskytnutie tohto príspevku aj vtedy, keď už bol príspevok poskytnutý. Okrem toho, žiadateľ o pomoc je povinný až do konca obdobia štyroch rokov nasledujúcich po poskytnutí príspevku preukázať, že boli splnené podmienky na poskytnutie daného príspevku. V danom prípade však pri

štyroch býkoch nebola žalobkyňa schopná preukázať splnenie uvedených podmienok. Ak by sa aj článok 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001 mal napriek tomu uplatniť na daný prípad, bolo by potrebné upustiť od výnimiek a zníženia výšky príspevku, ale nie od zamietnutia prideliť príspevok na štyroch býkov.

28 Ministerstvo a Amt sa domnievajú, že ak by aj napriek zrušeniu nariadenia č. 3887/92 vrátane jeho ustanovení určujúcich sankcie nariadením č. 2419/2001 mali ustanovenia tohto posledného menovaného nariadenia podliehať retroaktívnym účinkom stanoveným v nariadení č. 2988/95, malo to byť vyslovene určené v nariadení č. 2419/2001.

29 Nemecká vláda sa domnieva, že v danom prípade je dôvodné pokračovať v uplatňovaní sankcií uvedených v článku 10 ods. 2 nariadenia č. 3887/92. Uplatnenie tohto ustanovenia nie je podľa nej v rozpore s článkom 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 ani so všeobecnými zásadami práva Spoločenstva.

30 Pokiaľ ide článok 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95, nemecká vláda sa domnieva, že je prípustné vykladať toto ustanovenie v tom zmysle, že sa neuplatňuje pri prechodných ustanoveniach uvedených podľa sektorov v osobitných predpisoch, napríklad ustanovenia článku 53 ods. 1 druhá veta nariadenia č. 2419/2001. Toto ustanovenie spresňujúce niektoré pravidlá týkajúce sa ISSK, ktoré sa uplatňujú pred určitým dátumom alebo po ňom, predstavuje podľa nemeckej vlády *lex specialis* vo vzťahu k pravidlu retroaktivity uvedenému v článku 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95.

31 Pokiaľ ide o všeobecné zásady práva spoločenstva, skutočnosť, že ISSK uvedený v nariadení č. 3887/92 sa uplatňuje na žiadosti o pomoci na podporu predaja alebo

na rozhodné obdobia pomoci začínajúce pred 1. januárom 2002 v súlade s článkom 53 ods. 1 druhá veta nariadenia č. 2419/2001, nie je v rozpore so zásadou ochrany ani so zásadou legitímnej dôvery a ani so zákazom retroaktivity opatrení. S pani Gerken sa podľa nemeckej vlády zaobchádzalo v súlade s právnou úpravou platnou v období, pre ktoré žiadala príspevok. Ustanovenia článku 53 ods. 1 druhá veta nariadenia č. 2419/2001 jej neumožňovali odvolávať sa na priaznivejšiu právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť po tom, čo podala spornú žiadosť.

32 Podľa nemeckej vlády rozdiely v systémoch kontroly a sankcií stanovené nariadeniami č. 3887/92 a č. 2419/2001 svedčia v prospech odpovede, ktorú navrhuje. Zatiaľ čo kontroly a sankcie v schéme stanovenej v pôvodnom nariadení boli zamerané na rôzne žiadosti o pomoc, podľa nového nariadenia sa kontroly vykonávajú a sankcie ukladajú s komplexným zameraním na poľnohospodárske prevádzky. Nemecká vláda uvádza, že keď sa vykonávali kontroly podľa nariadenia č. 3887/92, nepostupovalo sa podľa zamerania na poľnohospodársku prevádzku a netýkali sa teda všetkých nariadení spoločenstva vzťahujúcich sa na hovädzí dobytok. Neexistuje teda žiadny výsledok kontroly zameranej na poľnohospodársku prevádzku, ktorý by umožňoval uplatniť na ňu sankcie. Je preto nemožné previesť prvky, ktoré sa viažu na schému stanovenú nariadením č. 2419/2001 ako článok 44 ods. 1 do režimu kontroly a sankcií nariadenia č. 3887/92.

33 Komisia úvodom pripomína, že v rozsudku zo 17. júla 1997, National Farmers' Union a. i. (C-354/95, Zb. s. I-4559, body 39 až 41) Súdny dvor už rozhodol, že pravidlo retroaktivity miernejších sankcií uvedených v článku 2 ods. 2 druhá veta nariadenia č. 2988/95 sa v zásade použije v rámci nariadenia č. 3887/92.

34 Okolnosti, ktoré predchádzali konaniu o veci samej, spĺňajú podľa Komisie podmienky uplatnenia tohto pravidla retroaktivity.

35 Po prvé, chovateľ, ktorý podá žiadosť o pomoc na zvieratá, na ktoré nemožno túto pomoc poskytnúť, poruší ustanovenie práva Spoločenstva a bude postupovať v rozpore s článkom 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95.

36 Po druhé, zavedenie článku 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001 zmenilo ISSK v tom zmysle, že sankcie, ktoré sú v ňom uvedené sa neuplatnia, ak chovateľ predložil skutkovo správne údaje alebo preukázal akýmkoľvek spôsobom, že neporušil príslušné predpisy. V danom prípade by toto ustanovenie vyústilo do udelenia miernejšej sankcie, ako je sankcia, ktorú stanovuje nariadenie č. 3887/92.

37 Komisia uvádza, že v danom prípade uplatnenie článku 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 nie je vylúčené ustanoveniami článkov 53 a 54 nariadenia č. 2419/2001, jeho účinnosťou a ani časovou pôsobnosťou. Domnieva sa, že článok 53 ods. 1 druhá veta nariadenia č. 2419/2001 musí spolu s článkom 54 ods. 2 tohto istého nariadenia, ktorý je s ním prepojený, zaručiť, že bude možné spracovávať žiadosti o pomoc týkajúce sa obdobia pred 1. januárom 2002 na základe nariadenia č. 3887/92, ktorý sa na ne pôvodne vzťahoval, a nebudú podliehať novej schéme počnúc jeho účinnosťou. Zámerom zákonodarcu Spoločenstva naopak nebolo vylúčiť týmito ustanoveniami uplatnenie pravidla retroaktivity uvedeného v článku 2 ods. 2 druhá veta nariadenia č. 2988/95 na miernejšie administratívne sankcie v rámci ISSK.

38 Komisia však na pojednávaní uznala, že existuje rozdiel medzi prípadom, kde sa pravidlo retroaktivity uvedené v článku 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 uplatňuje, a prípadom, kde sa neuplatňuje. Pravidlo retroaktivity sa nemôže uplatniť, keď sú ustanovenia týkajúce sa sankcií v právnej úprave Spoločenstva úplne preformulované do nového nariadenia.

39 Pokiaľ ide o uplatnenie článku 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001 v danom prípade, Komisia pripomína, že iný výklad ako výklad ňou navrhnutý by zbavil článok 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 veľkej časti užitočného významu. O vylúčení uplatnenia pravidla retroaktivity možno uvažovať jedine vtedy, ak je to výslovne v texte uvedené. Komisia však zdôrazňuje, že články 53 a 54 nariadenia č. 2419/2001 neobsahujú takéto výslovné ustanovenie.

Posúdenie Súdnym dvorom

40 Vnútroštátny súd sa svojou prejudiciálnou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 vykladať v tom zmysle, že v prípade žiadosti o pomoc „na zvieratá", ktorá patrí do časovej pôsobnosti nariadenia č. 3887/92 a ktorá obsahuje nezrovnalosti, ktoré možno sankcionovať podľa článku 10 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia, sú príslušné orgány povinné retroaktívne uplatniť ustanovenia článku 44 nariadenia č. 2419/2001 z dôvodu, že tieto ustanovenia sú miernejšie.

41 Je potrebné zdôrazniť, že cieľmi nariadenia č. 3887/92 sú v súlade s jeho siedmym a deviatym odôvodnením účinným spôsobom kontrolovať dodržiavanie ustanovení z oblasti pomocí poskytovaných spoločenstvom a určiť ustanovenia s cieľom predchádzať porušovaniu predpisov a podvodom a sankcionovať ich.

42 Článok 10 ods. 2 nariadenia č. 3887/92 má za cieľ účinným a odraďujúcim spôsobom postihovať nielen podvodné oznámenia alebo oznámenia obsahujúce nepresnosti z hrubej nedbanlivosti, ale tiež akúkoľvek nezrovnalosť, ktorej sa dopustia chovatelia pri žiadostiach o poskytnutie pomoci (pozri už citovaný rozsudok Schilling a Nehring, bod 27).

43 V zmysle ustanovení článku 10 ods. 2 písm. a) druhá odrážka nariadenia č. 3887/92 v znení ku dňu podania žiadosti o poskytnutie pomoci, ktorá je predmetom konania o veci samej, výška pomoci sa znižuje o dvojnásobok percenta zodpovedajúceho zistenému rozdielu, pokiaľ je tento rozdiel väčší ako dva a menší ako štyri kusy dobytka.

44 V súlade s týmito ustanoveniami a ich výkladom v judikatúre sa výška pomoci znižuje aj napriek tomu, že rozdiel počtu oznámených a zistených zvierat nie je dôsledkom nepravdivého vyhlásenia žiadateľa, ale je dôsledkom skutočnosti, že v prípade niektorých zvierat neboli splnené podmienky na poskytnutie pomoci (pozri už citovaný rozsudok vo veci Schilling a Nehring, bod 42).

45 Po podaní spornej žiadosti o pomoc bolo nariadenie č. 3887/92 zrušené článkom 53 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001. Toto nariadenie stanovuje takisto podmienky uplatnenia ISSK vzťahujúceho sa na určité schémy pomocí poskytovaných v Spoločenstve určené nariadením č. 3508/92.

46 V súlade s článkom 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001 obmedzenia a výnimky stanovené v časti IV tohto nariadenia sa nepoužijú vtedy, ak chovateľ predložil správne skutkové informácie alebo môže akýmkoľvek spôsobom preukázať, že neporušil príslušné predpisy.

47 Okrem iného, nariadenie č. 2988/95 vo svojom článku 2 ods. 2 uvádza, že v prípade neskoršej zmeny ustanovení týkajúcich sa administratívnych sankcií obsiahnutých v predpisoch spoločenstva sa na daný prípad uplatnia ustanovenia, ktoré sú miernejšie.

48 Je preto potrebné skúmať, či sa toto ustanovenie vzťahuje na okolnosti v konaní o veci samej.

49 Úvodom Súdny dvor konštatuje, že nezrovnalosť zistená v žiadosti o poskytnutie pomoci podanej pani Gerken, na ktorú by sa mohol vzťahovať článok 10 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 3887/92, teda skutočnosť, že podala žiadosť na hovädzí dobytok, v ktorej nepreukázala splnenie stanovenej podmienky veku, zakladá nezrovnalosť v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95.

50 Ďalej, zníženie výšky pomocí „na zvieratá", resp. odňatie pomoci, predstavuje administratívnu sankciu v zmysle článku 2 ods. 2 toho istého nariadenia (pozri v tomto zmysle už citované rozsudky National Farmers' Union a. i., bod 40, a Schilling a Nehring, body 26 a 27).

51 Okrem iného, režimy sankcií vzťahujúcich sa na žiadosti o pomoc uvedené v nariadení č. 3887/92 boli predmetom neskoršej zmeny pri nadobudnutí účinnosti nariadenia č. 2419/2001.

52 Napokon článok 44 ods. 1 tohto nariadenia zaviedol ustanovenia o miernejších sankciách ako ustanovenia, ktoré sa uplatňovali na základe článku 10 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 3887/92.

53 Pokiaľ ide o tvrdenie nemeckej vlády, podľa ktorého by malo byť retroaktívne uplatňovanie týchto sankcií v súlade s článkom 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 vylúčené v súlade s ustanoveniami článku 53 ods. 1 druhá veta a článku 54 ods. 2 nariadenia č. 2419/2001, toto tvrdenie nie je možné akceptovať.

54 Tieto ustanovenia uvádzajú, že nariadenie č. 3887/92 sa naďalej vzťahuje na žiadosti o pomoc na podporu predaja alebo na rozhodné obdobia príspevkov začínajúce pred 1. januárom 2002, resp. že nariadenie č. 2419/2001 sa vzťahuje na žiadosti podané v rámci podpory predaja a v rámci rozhodného obdobia príspevkov začínajúce 1. januára 2002.

55 Zo štvrtého odôvodnenia nariadenia č. 2988/95 však vyplýva, že účinnosť boja proti podvodu, ktorý škodí finančným záujmom spoločenstiev, si vyžaduje vytvorenie spoločného právneho rámca pre všetky oblasti, ktoré pokrývajú politiky spoločenstva. Okrem iného, podľa piateho odôvodnenia toho istého nariadenia sú správanie sa, ktoré zakladá nezrovnalosti, ako aj príslušné správne opatrenia a sankcie, stanovené v sektorových nariadeniach v súlade s nariadením č. 2988/95.

56 Z toho vyplýva, že v oblasti kontroly a sankcií nezrovnalostí, ku ktorým došlo v práve Spoločenstva, zákonodarca Spoločenstva prijatím nariadenia č. 2988/95 určil niekoľko všeobecných zásad a požadoval, aby všetky sektorové nariadenia dodržiavali tieto zásady.

57 Nič v nariadení č. 2419/2001 nenaznačuje, že zámerom tohto nariadenia bolo vylúčiť zásadu retroaktivity miernejších sankcií uvedených v článku 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95.

58 Preto je potrebné vykladať článok 53 ods. 1 druhá veta a článok 54 ods. 2 nariadenia č. 2419/2001 tak, že sa uplatňujú, pričom uplatnenie tejto zásady tým nie je dotknuté.

59 Bez toho, aby sa ovplyvnila odpoveď na otázku, či by sa ostatné ustanovenia časti IV nariadenia č. 2419/2001 týkajúce sa základu pre výpočet pomoci, obmedzení a výnimiek mohli retroaktívne vzťahovať na určité okolnosti v súlade s článkom 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95, je potrebné v zmysle tohto ustanovenia retroaktívne uplatniť na žiadosti o poskytnutie pomoci, ktoré spadajú do časovej pôsobnosti nariadenia č. 3887/92, priaznivejšie ustanovenia článku 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001.

60 Z toho vyplýva, že ak chovateľ v konaní o veci samej preukáže v súlade s článkom 44 ods. 1 nariadenia č. 2419/2001, že predložil v rámci žiadosti o poskytnutie pomoci, ktorej sa ešte nevyhovelo, správne skutkové údaje alebo ak akýmkoľvek iným spôsobom preukáže, že neporušil príslušné predpisy, pokiaľ ide o nezrovnalosti v uvedenej žiadosti o poskytnutie pomoci, sankcia uvedená v článku 10 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 3887/92, spočívajúca v znížení výšky pomoci o stanovené percento zodpovedajúce zistenému rozdielu v počte zvierat, sa nemôže uplatňovať.

61 Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné odpovedať na položenú otázku tak, že článok 2 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade žiadosti o pomoc „na zvieratá", ktorá patrí do časovej pôsobnosti nariadenia č. 3887/92 a ktorá obsahuje neprezrovnalosti, ktoré možno sankcionovať podľa článku 10 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia, sú príslušné orgány povinné uplatniť retroaktívne ustanovenia článku 44 nariadenia č. 2419/2001 z dôvodu, že tieto ustanovenia sú miernejšie.

O trovách

62 Nemecká vláda a Komisia nemajú právo na náhradu trov konania, ktoré im vznikli v súvislosti s pripomienkami podanými Súdnemu dvoru. Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd.

Z týchto dôvodov

Súdny dvor (druhá komora)

v konaní o otázke, ktoré mu predložil Niedersächsisches Oberwaltungsgericht, uznesením z 1. augusta 2002, rozhodol:

Článok 2 ods. 2 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade žiadosti o pomoc „na zvieratá", ktorá patrí do časovej pôsobnosti nariadenia Komisie (EHS) č. 3887/92 z 23. decembra 1992 stanovujúceho pravidlá uplatňovania integrovaného systému správy a kontroly pre určité schémy pomoci v Spoločenstve a ktorá obsahuje nezrovnalosti, ktoré možno sankcionovať podľa článku 10 ods. 2 písm. a) tohto

nariadenia, sú príslušné orgány povinné retroaktívne uplatniť ustanovenia článku 44 ods. 1 nariadenia Komisie (ES) č. 2419/2001 z 11. decembra 2001 stanovujúceho podrobné pravidlá uplatňovania integrovaného správneho a kontrolného systému pre určité programy pomoci Spoločenstva, zriadeného nariadením Rady (EHS) č. 3508/92, z dôvodu, že tieto ustanovenia nariadenia č. 2419/2001 sú miernejšie.

Timmermans Puissochet Schintgen

Macken Colneric

Tento rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 1. júla 2004.

Tajomník

R. Grass

Predseda druhej komory

C. W. A Timmermans